



Yhteisöllisen asumisen palvelukuvaus asiakkaille

Hirvonen Tarja

Sisällysluettelo

1	Johdanto	2
2	Yhteisöllinen asuminen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella	2
2.1	Yhteisöllinen asuminen	2
2.2	Henkilöstö yhteisöllisessä asumisessa	3
2.3	Omavalvonta	3
3	Tilat, laitteet ja välineet	4
3.1	asiakkaiden asunnot, Yhteiset tilat ja laitteet	4
4	Asiakkaan asema ja oikeudet	4
4.1	Itsemääräämisoikeuden tukeminen	4
4.2	Hoitotahto	5
4.3	Päätös tai sopimus sosiaalihuollon järjestämisestä	5
4.4	Asiakaspalautteet	5
5	Asiakkaana yhteisöllisessä asumisessa	6
5.1	Omannäköinen elämä	6
5.2	Elämän loppuvaiheen hoito	7
6	Yhteisöllisen asumisen palvelujen sisältö	8
6.1	Hygieniä ja tekstiilihuolto	8
6.2	Ravitseminen	8
6.3	Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	8
6.4	Asiakkaan raha-asioiden hoito ja edunvalvonta	9
7	Palvelu- ja maksupäätökset	9
8	Asiakirjahallinta	10
	LÄHTEET	0

Tekijät: Maria Barck-Sutinen, Tarja Hirvonen, Kati Nygren

1 Johdanto

Tässä palvelukuvauksessa kuvataan Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella tuotettavaa yhteisöllistä palveluasumista. Asiakirja täydentää olemassa olevia Ikäihmisten asumispalvelut, myöntämisen perusteet ja palvelujen sisältö ja Kotihoidon myöntämisen perusteet -asiakirjoja.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen – Siun sote tuottaa yhteisöllistä asumista sekä kotihoidon että asumispalvelujen toimintana. Toiminta perustuu lakiin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000), sosiaalihuoltolakiin [SHL] (1301/2014) ja -asetukseen (607/83), terveydenhuoltolakiin (1326/2010), lakiin ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta (876/2022) sekä Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024–2027-suositukseen. Toimintaa ohjaavat myös Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen strategian mukaiset arvot, sekä muu sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskeva lainsäädäntö.

Asumispalvelut ovat sosiaalipalveluja, joiden tarkoituksena on edistää asiakkaan sosiaalista hyvinvointia ja toimintakykyä sekä ehkäistä, vähentää ja poistaa sosiaalisia ongelmia. Sosiaalihuoltolain mukaan hyvinvointialueen on huolehdittava asumispalvelujen järjestämisestä valitsemallaan tarkoituksenmukaisella tavalla, esimerkiksi tuottamalla palvelut itse tai järjestämällä ne ostopalveluina sekä valitsemalla palvelujen toteuttamistavan palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Asumispalveluja järjestetään sosiaalihuollon asiakkaille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisessa tai asumisensa järjestämisessä. (SHL 1:11 §, 14 § ja 21 §) Ikäihmisten asumispalvelujen tavoitteena on, että asiakkaat pystyvät asumaan henkilökohtaisia tarpeita vastaavasti kodinomaisissa oloissa, oman näköistä elämää elämänsä loppuun saakka.

2 Yhteisöllinen asuminen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella

2.1 YHTEISÖLLINEN ASUMINEN

Yhteisöllinen asuminen sosiaalipalveluna käsittää hyvinvointialueen järjestämän asumisen sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa tarjoavassa, turvallisessa ja esteettömässä asumisyksikössä, jossa henkilöllä on käytössään tarpeisiinsa soveltuva asunto. Palvelun tarkoituksena on mahdollistaa asiakkaan asuminen ja selviytyminen mahdollisimman pitkään kodinomaisissa olosuhteissa ylläpitämällä ja edistämällä asiakkaiden päivittäistä toimintakykyä sekä turvata laadukkaat, yksilölliset, tarpeenmukaiset palvelut.

Palvelut järjestetään erikseen tukipalveluina, joita ovat esimerkiksi turva-, vaatehuolto-, peseytymis-, aterial- ja siivouspalvelut, kotihoitona ja tarvittaessa muina sosiaalipalveluina. Yhteisöllistä asumista järjestetään sosiaalihuoltolain 21b §:n mukaisesti henkilölle, joka tarvitsee kuvattua asumismuotoa alentuneen toimintakykynsä, lisääntyneen hoidon ja huolenpidon tarpeensa perusteella. Palvelu ei sisällä vuokraa, lääkkeitä, henkilökohtaisia hygieni- ja hoitotarvikkeita sekä vaatteita tms. henkilökohtaisia tarvikkeita.

Yhteisöllistä asumista voidaan toteuttaa ympärivuorokautisen palveluasumisen kanssa samaan rakennuskokonaisuuteen kuuluvissa tiloissa. Tällaisesta yksiköstä käytetään termiä yhdistelmäyksikkö. Rakennuskokonaisuuteen voi kuulua myös tavalliseen asuntokantaan kuuluvia asuntoja, jotka ovat muiden henkilöiden kuin yhteisöllisen asumisen tai ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakkaiden käytössä.

2.2 HENKILÖSTÖ YHTEISÖLLISESSÄ ASUMISESSA

Yhteisöllisen asumisen henkilöstö muodostuu sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattilaisista. Lisäksi yksiköissä voi työskennellä hoiva-avustajia ja muuta avustavaa henkilöstöä.

Siun sote toimii opetusorganisaationa. Yhteisöllisen asumisen yksiköt toimivat harjoittelupaikkoina opiskelijoille. Harjoittelujaksot toteutetaan yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Opiskelijat voivat toimia yhteisöllisessä asumisessa sijaisena saatuaan riittävän perehdytyksen ja omien riittävät valmiudet sijaisuudessa vaadittaviin tehtäviin.

2.3 OMAVALVONTA

Ikääntyneiden toimialueella toteutettavaa laatutyötä ohjaavat monet lait ja suositukset. Sosiaalihuollon palveluja käyttävällä asiakkaalla on oikeus saada laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 30§). Omavalvonnalla varmistetaan palvelujen asiakas- ja potilasturvallisuutta sekä laatua. Sen avulla varmistetaan palveluiden saatavuutta, turvallisuutta, laatua ja asiakkaiden yhdenvertaisuutta. Omavalvonnan toteuttamiseen osallistuu koko Siun soten henkilöstö. Omavalvontaa tukevat yksikkökohtaisesti laaditut omavalvontasuunnitelmat. Kaikkien yhteisöllisen asumisen yksiköiden omavalvontasuunnitelmat ovat nähtävillä yksiköissä, sekä internetissä ja niiden toteutumista seurataan kolmen kuukauden välein.

3 Tilat, laitteet ja välineet

3.1 ASIAKKAIDEN ASUNNOT, YHTEISET TILAT JA LAITTEET

Asiakkaan asunnossa on palveluntuottajan toimesta asiakkaan omatoimisuutta ja siirtymistä tukeva korkeussäädettävä sänky ja siihen soveltuva patja, pelastuslakana sekä yöpöytä. Sängyssä on tarvittaessa laidat, jotka ovat nostettavissa ja laskettavissa sekä mahdollisuus asentaa nousutuki. Asunnossa on vaatekaappi ja lukittava säilytyskaappi. Asukkaat sisustavat omat asuntonsa toiveidensa mukaisesti. Asukkaan läheisellä on mahdollisuus yöpyä asukkaan asunnossa.

Asiakkaiden käytössä olevat yhteistilat ovat sopivia asiakkaiden palvelutarpeisiin nähden ja mahdollistavat sosiaalisen kanssakäymisen, yhteisten tilaisuuksien järjestämisen sekä kuntouttavan ja virikkeellisen toiminnan. Tilat tukevat asiakkaiden itsenäisyyttä ja yksityisyyttä. Asumisyksikön tiloista on esteetön pääsy ulkoilemaan. Asiakkaiden omatoiminen ulkoilu on mahdollista aidatulla, esteettömällä piha-alueella. Myös muistisairaana turvallinen ja esteetön ulkoileminen on varmistettu. Asumisyksikön siisteydestä vastaa yksikön toiminnasta vastaava palveluntuottaja.

4 Asiakkaan asema ja oikeudet

Asiakkaan asema ja oikeudet perustuvat lakiin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) sekä sosiaalihuoltolakiin (1391/2014). Lakien tarkoituksena on edistää asiakaslähtöisyyttä ja asiakassuhteen luottamuksellisuutta sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa.

4.1 ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUDEN TUKEMINEN

Itsemääräämisoikeus on perusoikeus, joka säilyy sairauksista, iästä ja asumismuodosta riippumatta. Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (2:8 §) mukaisesti sosiaalihuoltoa toteutettaessa on otettava ensisijaisesti huomioon asiakkaan toivomukset ja mielipide sekä kunnioitettava hänen itsemääräämisoikeuttaan. Asiakkaalle tulee antaa mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen. Itsemääräämisoikeuteen kuuluu myös se, että asiakkaalla on oikeus tehdä muiden mielestä vääriä valintoja. Jos asiakas ei sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi pysty ilmaisemaan mielipidettään, asiakkaan tahtoa pitää selvittää yhdessä hänen laillisen edustajansa, omaisensa tai läheisensä kanssa. Asiakasta koskeva asia pitää käsitellä ja ratkaista siten, että ensisijaisesti huomioidaan asiakkaan etu. Toimintayksikön omavalvontasuunnitelman tulee ohjata asiakkaiden itsemääräämisoikeuden tukemista.

4.2 HOITOTAHTO

Hoitotahdossa ilmaistaan, millaista hoitoa asiakas toivoo elämän loppuvaiheessa. Hoitotahdossa voi ilmaista myös hoivaan, kuten ruokaan, juomaan ja ympäristöön liittyviä toiveita. Hoitotahto ohjaa tarpeiden ja toiveiden ohella hoidon suunnittelua ja toteutusta elämän loppuvaiheessa. Hoitotahto tukee myös läheisten päätöksentekoa elämän loppuvaiheessa. Hoitohenkilökunnan tulee pyrkiä noudattamaan toiveita mahdollisuuksien mukaan ja kunnioittaa toiveita hoidosta, hyvästä elämästä ja arvokkaasta kuolemasta (kts. luku 5.2.). Hoitotahdon voi tehdä Omakanta-järjestelmässä, kirjallisesti todistajien vakuuttamana tai suullisesti. Suositeltavaa on tehdä se kirjallisesti ja käyttää todistajia.

4.3 PÄÄTÖS TAI SOPIMUS SOSIAALIHUOLLON JÄRJESTÄMISESTÄ

Sosiaalipalveluna järjestettävän asumispalvelun tulee perustua viranomaisen tekemään päätökseen tai yksityistä sosiaalihuoltoa järjestettäessä sosiaalihuollon toteuttajan ja asiakkaan väliseen kirjalliseen sopimukseen (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2:6§). Asiakkaalla on oikeus saada sosiaalipalvelujen järjestämisestä kirjallinen päätös. Kiireellisessä tapauksessa päätös on toimeenpantava viipymättä ja muissa tapauksissa ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluessa asian vireille tulosta. (SHL 4:45§). Asiakkaalla on mahdollisuus tehdä oikaisuvaatimus sosiaalipalvelujen järjestämistä koskevasta päätöksestä (SHL 6:50§). Ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseen on kirjattu kirjalliseen päätökseen.

4.4 ASIAKASPALAUTTEET

Siun sotessa asiakaspalautetta kerätään monikanavaisesti. Asiakkaat voivat antaa palautetta hyvinvointialueen internetsivujen kautta, josta palautteet ohjautuvat sähköiseen järjestelmään yksiköiden vastuuhenkilöiden käsittelyyn. Lisäksi palautetta kerätään säännöllisesti erillisen asiakaspalautejärjestelmän (Roidu) kautta. Myös välitön, asiakaskohtaamisissa saatava suullinen palaute on osa asiakaspalautteen keräämistä. Asiakaspalautteita hyödynnetään muun muassa palvelujen kehittämistyössä sekä toimintaa raportoidessa.

Palveluun tai hoitoon tyytymättömän asiakkaan kannattaa ensisijaisesti yrittää selvittää asia yksikön työntekijöiden tai esihenkilön kanssa. Palautetta toiminnasta voidaan antaa myös asiakaspalautelomakkeella. Sosiaalihuollon laatuun tai siihen liittyvään kohteluunsa tyytymättömällä asiakkaalla tai laillisella edustajalla on oikeus tehdä muistutus. Julkista hallintotehtävää hoitavan lainvastaisesta menettelystä tai velvollisuuden täyttämättä jättämisestä voidaan tehdä kantelu valvovalle viranomaiselle (Hallintolaki 8a:53a§), ensisijaisesti Aluehallintovirastoon.

Ohjeet muistutuksen ja kantelun tekemiseen löytyvät yksikön omavalvontasuunnitelmasta ja hyvinvointialueen www-sivuilta. Yksikön henkilökunta on velvollinen neuvomaan asiakasta muistutuksen tekemisessä, myös sosiaaliasiamies auttaa tarvittaessa muistutuksen ja muiden oikeusturvakeinojen käytössä.

5 Asiakkaana yhteisöllisessä asumisessa

Sosiaalihuollon asiakkuus alkaa hakemuksesta, kun muulla tavoin vireille tullutta asiaa ryhdytään käsittelemään tai henkilölle annetaan sosiaalipalveluja (SHL 4:34§). Asiakaslähtöisen asumisen prosessi tulee vireille, kun asiakas tai hänen edustajansa ottaa yhteyttä esim. Seniorineuvonta Ankkuriin tai asumispalvelun tarpeesta tulee tieto ilmoituksella, hakemuksella tai muulla yhteydenotolla sosiaalihuollon yksikköön. Ennen palvelun myöntämistä asiakkaalle tehdään laaja palvelutarpeen arviointi, jossa selvitetään asiakkaan palveluntarve ja toimintakyky moniammatillisesti yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa omaisen/läheisen tai asiakkaan hoitoon osallistuvien henkilöiden kanssa. Arvioinnissa huomioidaan asiakkaan fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja kognitiivinen toimintakyky. Tämän arvion tekeminen on aloitettava viipymättä ja saatettava loppuun ilman aiheetonta viivytystä.

Asiakkaan tullessa asumispalvelun piiriin, hänelle tehdään RAI- arviointi ja laaditaan yksilöllinen asiakassuunnitelma sekä toteuttamissuunnitelma. Suunnitelmaan kirjataan yhteistyössä asiakkaan ja läheisten kanssa asiakkaan toimintakyky, auttamismenetelmät, kuntoutumissuunnitelma, hoidon tavoitteet ja arviointi sekä asiakkaan omat toiveet ja mielipiteet. Suunnitelma päivitetään palvelutarpeen muuttuessa ja tarkistetaan vähintään 6kk välein. **Omatyöntekijä** varmistaa asiakassuunnitelmassa laajemmin kuvattujen palvelujen toteutumisen ja asiakassuunnitelman ajantasaisuuden sekä toimii yhteyshenkilönä asiakkaan palvelukokonaisuudessa.

5.1 OMANNÄKÖINEN ELÄMÄ

Yhteisöllisessä asumisessa palvelu muodostuu asiakkaalle tarjottavasta kodinomaisesta, viihtyisästä ja asiakkaan henkilökohtaisia tarpeita vastaavasta asumisesta, siihen keskeisesti liittyvistä tukipalveluista ja toimintakykyä ylläpitävästä ja edistävästä hoidosta ja hoivasta. Asiakasta aktivoidaan ja kannustetaan omatoimiseen ja itsenäiseen suoriutumiseen huomioiden asiakkaan voimavarat, kuntouttavan toiminnan periaatteita ja kuntoutumista edistäviä toimintatapoja korostaen. Palvelukokonaisuus edistää asiakkaan turvallista ja arvokasta elämää, tukee omatoimista elämää ja mahdollistaa fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja henkisen hyvinvoinnin sekä kuntoutumisen. **Omahoitaja** on pääasiallisesti vastuussa asiakkaan päivittäisen hoidon suunnittelusta ja hoivan sujumisesta sovitusti asumispalveluyksikössä sekä toteuttamissuunnitelman ajantasaisuudesta. Asiakkaalle sekä hänen omaiselleen, läheiselleen tai edunvalvojalle kerrotaan ketkä ovat asiakkaan omatyöntekijä ja omahoitaja ja mitkä heidän vastuunsa ovat.

Asiakkaan toimintakykyä arvioidaan puolen vuoden välein tai toimintakyvyn oleellisesti muuttuessa RAI- arviointivälineellä. RAI-arvioinnista saatua tietoa hyödynnetään, muun muassa siitä saadun henkilökohtaisen profiilin avulla, asiakkaan toimintakyvyn ylläpitämisessä ja tukemisessa.

Asiakkaille järjestetään asumispalveluyksikössä toimintakykyä ylläpitävää ja virikkeellistä toimintaa yksilöllisesti sekä yksikön virkistysuunnitelman viikko-ohjelman mukaisesti, jossa on huomioitu asukkaiden toiveet ja tarpeet. Asiakkaille järjestetään säännöllisesti suunniteltua ja ohjattua toimintaa yhteistyössä kolmannen sektorin ja

vapaaehtoisten kanssa. Asiakkaalla on hänen kuntonsa salliessa mahdollisuus ulkoiluun. Yhteisöllisissä asumispalveluissa ohjataan, neuvotaan ja avustetaan asiakasta henkilökohtaisten apuvälineiden hankkimisessa. Asumisyksiköt hankkivat asukkaiden yhteiskäyttöön tarkoitetut riittävät hoitoon tarvittavat apuvälineet esimerkiksi liikkumisen ja siirtymisen apuvälineet.

Miun aktiivinen arki on viitekehys hyvinvointialueen kotihoidon ja asumispalvelujen asiakkaille, jonka tavoitteena on tukea asiakkaan toimintakykyä ja osallisuutta sekä lisätä yhteisöllisyyttä. Viitekehyksessä on määritelty palvelulupaus: **Siun aktiivinen, omannäköinen arki, siun kodissa, mejän ammattilaisten tuella.**

Miun aktiivinen arki -toimintamallilla lisätään asiakkaan itsenäistä pärjäämistä toimintakykyä tukemalla. Tavoitteet ja keinot toimintakyvyn ylläpitämiseksi laaditaan moniammatillisesti, yhdessä asiakkaan ja hänen läheisensä kanssa. Lähtökohtana on asiakkaan tunteminen, jossa apuna hyödynnetään Elämän puu -lomaketta. Toimintakyvyn tukeminen kirjataan hoito- ja palvelusuunnitelmaan sekä asiakkaan huoneen tauluun, arjen toimintasuunnitelmaan. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti, ja suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa. Yhteisöllisessä asumisessa asukasta kannustetaan jatkamaan omia harrastuksiaan. Asiakkaan kanssa asioitaessa käytetään taksia tai julkista liikennettä. Kustannuksista vastaa asiakas.

Omaiset ja läheiset ovat rikkaus ikääntyneen arjessa. Omaisilla ja läheisillä on mahdollisuus osallistua asukkaan arkeen asukkaan niin halutessa. Yksiköissä tuetaan ja kannustetaan läheisten osallistumista asukkaan arkeen huomioiden omaisten oma elämäntilanne ja voimavarat. Yhteisöllisessä asumisessa kannustetaan omaisia ja läheisiä hyödyntämään myös omia vahvuuksiaan asumisyksikön arjessa esimerkkinä yhteislaulu- tai musiikkihetket. Omaisyhteistyön tukemiseksi yksikössä järjestetään säännöllisesti yhteisiä tapaamisia yhteisen toiminnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi.

5.2 ELÄMÄN LOPPUVAIHEEN HOITO

Asiakkaalle pyritään turvaamaan mahdollisuus asua asumispalveluyksikössä elämänsä loppuun asti. Asiakkaalla on mahdollisuus ilmaista oma hoitotahto (hoitotestamentti) (kts. luku 4.2.), joka käsittää asiakkaan toivomukset omasta hoidosta kuoleman lähestyessä. Hoitotahto kirjataan asiakkaan asiakirjoihin ja se ohjaa henkilökunnan toimintaa saattohoitovaiheessa. Yksiköissä huomioidaan elämän loppuvaiheen hoidon vaatimukset henkilöstön osaamisessa, toimintakulttuurissa ja tilaratkaisuissa. Asiakkaalle, ja hänen suostumuksellansa myös omaiselle, annetaan riittävästi tietoa, jotta he voivat osallistua hoitoa koskevaan päätöksentekoon. Päätöksen saattohoidon alkamisesta tekee hoitava lääkäri yhdessä asiakkaan ja hänen omaisiensa kanssa. Päätös kirjataan asiakkaan asiakirjoihin.

6 Yhteisöllisen asumisen palvelujen sisältö

6.1 HYGIENIA JA TEKSTIILIHUOLTO

Avustaminen henkilökohtaiseen hygieniaan liittyvissä asioissa perustuu asiakkaan tarpeeseen. Asiakkaan pyykinhuolto järjestetään ensisijaisesti yksityisen pesulapalvelun kautta tai läheisten auttamana. Asiakkaan käyttövaatteista koostuvat pyykki voidaan poikkeustapauksissa pestä asiakkaan omassa tai yksikön pesukoneessa asiakas- ja toteuttamissuunnitelmassa sovituin käytäntein asiakkaan omalla vastuulla.

6.2 RAVITSEMUS

Yhteisöllisessä asumisessa ateriasuunnittelun ja ravitsemushoidon pohjana on THL:n Ravitsemushoito (3/2023) suositus tai vastaava voimassa oleva suositus sekä uusimmat ravitsemussuositukset eri ikäryhmissä ja tilanteissa. Pyhä- ja juhlapäivien ateriat eroavat arkiruuasta. Teemat ja erityistilanteet otetaan tarjonnassa huomioon. Ruokalista on asiakkaiden ja omaisten nähtävissä.

Asiakkaalle annetaan mahdollisuus syödä yksilöllisen vuorokausiyrityksensä mukaisesti. Aterioista peritään erillinen maksu. Asiakkaalla on yhteisöllisessä asumisessa oikeus halutessaan jättää pois osa ateriapaketin aterioista, jos siitä on sovittu kirjallisesti asiakkaan kanssa. Pois jätetyistä aterioista ei veloiteta tilaajaa eikä asiakasta. Ruokailutilanteissa tuetaan asukkaiden omatoimista suoriutumista ja sosiaalista kanssakäymistä. Päivittäinen ruokailu järjestetään yhteisissä tiloissa. Asiakkaalla on mahdollisuus ruokailla myös omassa huoneessa. Ateriointiin varataan riittävästi aikaa ja asukasta avustetaan tarvittaessa. Erityisruokavaliot toteutetaan yksilöllisesti. Asiakkaiden ruokamieltymyksiä ja ruokailutottumuksia kuunnellaan ja niitä pyritään toteuttamaan. Apteekista ostettavat kliiniset täydennysravintoainevalmisteet asiakas kustantaa itse.

6.3 TERVEYS- JA SAIRAAHOITOPALVELUT

Siun sotessa kaikilla säännöllisen kotihoidon ja asumispalvelujen asiakkailla tulee olla tehtynä terveys- ja hoitosuunnitelma, jota päivitetään asiakkaan terveydentilan muuttuessa. Suunnitelman laatimisesta vastaavat sairaanhoitaja ja vastuulääkäri. Asiakkaan terveydentilaa seurataan, arvioidaan ja sairaudet hoidetaan lääkärin ohjeiden mukaisesti. Asumisyksikössä oleva asiakas on hyvinvointialueen avoterveydenhuollon palvelujen piirissä. Henkilöstö huolehtii, että asiakas saatetaan tarvittaessa erikoissairaanhoidon palvelujen piiriin. Asumisyksiköihin on nimetty vastuulääkäri, jota ensisijaisesti konsultoidaan. Asiakkaan tarvitsemaa akuuttihoitoa, palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa voidaan tukea myös kotisairaalan toimesta.

Kun lääkäri käy yhteisöllisessä asumisessa asiakkaan luona peritään asukkaalta lääkärin / hammaslääkärin kotikäynnistä 21,10 euroa/käynti (aluevaltuuston päätöksen 12.12.2023 § 96 mukaisesti). Maksuton lääkärin

kotikäynti yhteisöllisessä asumisessa on silloin, jos asiakas on säännöllisen kotisairaanhoidon piirissä ja häneltä peritään säännöllisen kotisairaanhoidon maksu.

Lääkehoito

Yhteisöllisessä asumisessa lääkehoidossa käytetään apteekkiannosjakelua. Lääkehoidon toteuttamisesta vastaa hoitohenkilökunta. Lääkärin vastuulla on lääkityksen aloittamisen ja lopettamisen lisäksi asiakkaan kokonaislääkityksen tarkistaminen ja sen varmistaminen, ettei lääkityksessä ole haitallisia yhteisvaikutuksia tai päällekkäisyyksiä. Asiakas vastaa omista lääkehoidon kustannuksista.

6.4 ASIAKKAAN RAHA-ASIOIDEN HOITO JA EDUNVALVONTA

Yhteisöllisen asumisen henkilöstö ei hoida asiakkaan raha-asioita, käsittele käteistä rahaa, eikä käytä asiakkaan pankkikorttia. Raha-asioista vastaa asiakas itse, hänen valtuuttamansa henkilö tai edunvalvoja. Tarvittaessa asiakas ohjataan sosiaaliohjaajalle raha-asioiden järjestämiseksi. Omatyöntekijä tai omahoitaja huolehtii, että asiakas hakee hänelle kuuluvia etuuksia, kuten Kelan hoitotuki ja asumistuki. Henkilökunta avustaa tarvittaessa etuuksien hakemisessa. Asiakkaan omatyöntekijä auttaa tarvittaessa välitystilin tai edunvalvojan hakemisessa.

7 Palvelu- ja maksupäätökset

Asiakkaan hakemus asumispalveluun käsitellään moniammatillisessa arviointitiimissä. Asiakkaalle tehdään asumispalveluun pääsyn odottamisen ajaksi viranhaltijan palvelupäätös. Myönnetystä palvelusta tehdään määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva palvelupäätös ja maksupäätös. Asumispalvelupaikan varmistuttua asiakkaan tarvitsemista palveluista tehdään erilliset viranhaltijan palvelu- ja maksupäätökset. Yhteisöllisen asumisen tarvittavan kotihoitona järjestettävän hoidon ja huolenpidon palvelu- ja maksupäätöksen lisäksi tehdään erilliset palvelu- ja maksupäätökset myönnettyistä tukipalveluista (esimerkiksi ateriat-, vaatehuolto- ja siivouspalvelu).

Asiakasmaksupäätöksissä sovelletaan Lakia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992)) ja asetusta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992). Maksut määräytyvät Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluevaltuuston vuosittain hyväksymän Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut -asiakirjan mukaisesti.

Yhteisöllinen asuminen on tulosidonnainen palvelu, joka vaatii tulotietojen selvittämisen, tulotiedot selvitetään arviointijakson aikana. Yhteisöllisen asumisen asiakasmaksut määräytyvät kotihoidon maksutaulukon mukaisesti. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992 11 § velvoittaa hyvinvointialueen alentamaan tai jättämään perimättä maksun silloin kun sen periminen vaarantaa henkilön tai hänen perheensä toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteutumista. Palvelujen maksuista on mahdollista

hakea asiakasmaksun alennusta tai poistoa taloudellisin syin, ohje löytyy [verkkosivuilta](#). Sosiaalihjaajat ja sosiaalityöntekijät voivat myös alentaa tai poistaa asiakasmaksuja harkinnanvaraisesti huollollisten syiden vuoksi palvelutarvearviointiinsa perustuen. Maksukyvyn mukaiset päätökset tarkistetaan joka toinen vuosi tai asiakasmaksuasiakirjassa määritellyin ehdoin.

Mikäli asiakas ei ota asumispalvelupaikkaa vastaan, tehdään hänelle viranhaltijan palvelupäätös asumispalvelupaikasta kieltäytymisestä. Mikäli asiakas ei täytä asumispalvelujen myöntämisen perusteita, tehdään asiakkaalle kielteinen viranhaltijan palvelupäätös. Asiakkaalla on oikeus saada kielteinen päätös perusteluineen, mikäli palvelua ei voida myöntää tai palvelu joudutaan päättämään. Asiakkaan palvelutarpeiden muuttuessa, palvelutarve arvioidaan uudelleen ja palveluista tehdään uusi päätös.

8 Asiakirjahallinta

Tietojenkäsittelyssä toteutetaan tietosuoja- ja tietoturvasäädöksiä. Asiakkaalla on lakisääteinen oikeus saada tietoa itseä koskevista asiakirjamerkinnöistä ja viranomaisasiakirjoista. Asiakas voi pyytää korjausta virheellisiksi katsomiinsa merkintöihin. Asiakasta koskevia tietoja ei luovuteta ilman asiakkaan omakätisesti allekirjoittamaa nimenomaista suostumusta tai lainsäädöstä. Jos asiakas ei kykene ymmärtämään annettavan suostumuksen merkitystä, tietoja saa antaa hänen laillisen edustajansa suostumuksella. Sosiaalihuollon asiakirjojen tietopyyntö tehdään kirjallisella hakemuksella. Hakemus löytyy hyvinvointialueen internetsivuilta.

LÄHTEET

EU:n yleinen tietosuoja-asetus 2016/679

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005

Laki sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisestä 612/2021

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994

Pelastustoimi. (2024). Pelastussuunnitelman laatiminen. Verkkosivu. Haettu 25.3.2024 osoitteesta:
<https://pelastustoimi.fi/asiointi/pelastussuunnitelma>

Ravitsemussuositus, ohjaus 3/2023. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Valtion ravitsemusneuvottelukunta. Haettu 17.6.2024 osoitteesta: [Ravitsemushoitosisuositus \(julkari.fi\)](https://ravitsemusneuvottelukunta.fi/julkari.fi)

Sandberg, A., Väinälä, A., Lehmuskoski, A., Taipale, A-O., Korhonen & Komulainen, J. (2023).
Käyttöoikeusasetuksen soveltamisohje. Haettu 19.4.2024 osoitteesta
<https://yhteistyotilat.fi/wiki08/display/JULKOSO/1+Lukijalle>

Siun sote. (2023a). Asiakas- ja potilasturvallisuuden sekä laadunhallinnan täytäntöönpanon suunnitelma.

Siun sote. (2023b). Kotihoidon myöntämisen perusteet. Haettu 23.4.2024 osoitteesta
<https://www.siunsote.fi/documents/393252/6561118/Siunsote+Kotihoidon+myöntämisen+perusteet+pdf.pdf/f3f33787-55dc-a86b-161d-3521e99e34d3>

Siun sote. (2024a). Omavalvonta. Verkkosivu. Haettu 22.03.2024 osoitteesta
<https://www.siunsote.fi/omavalvonta>

Siun sote. (2022c). Henkilötietojen käsittelyn ehdot. Haettu 22.4.2024 osoitteesta
<https://www.siunsote.fi/documents/393252/24022898/lkäihmisten+asumispalvelut+henkilötietojen+käsittelyn+ehdot+ja+kuvaus.pdf/9df207a3-c35b-58a5-dfcf-68faa4272189>

Siun sote. 2022d. Hyvinvointialuestrategia 2023–2026. Haettu 22.4.2024 osoitteesta
https://www.siunsote.fi/documents/393252/22612542/Siunsote_hyvinvointialuestrategia.pdf/e99e62a0-55f2-6ee9-617f-9e6bbb39da8e

Siun sote. 2022(b). Ikäihmisten asumispalvelut. Myöntämisen perusteet ja sisältö 1.1.2023 alkaen. Haettu 22.4.2024 osoitteesta
https://www.siunsote.fi/documents/393252/6561118/siunsote_ikaihminen_palvelut_myontamisperusteet2017.pdf/a6e56d90-69d3-44b9-9770-354d2b725b4a

Siun sote. (2022a). Osaamisen kehittämisen suunnitelma. Haettu osoitteesta 22.4.2024
<https://dynastyjulkaisu.pohjoiskarjala.net/vatejulk/kokous/2022100119-6-5844.PDF>

Siun sote. (2021). Siun soten defusing-malli. YouTube-video. Haettu 22.3.2024 osoitteesta
<https://www.youtube.com/watch?v=MA6ZsDyCPkY>

Siun sote. (2023c). Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2024 alkaen. Haettu 23.4.2024 osoitteesta
<https://www.siunsote.fi/documents/393252/6561115/Sosiaali-+ja+terveydenhuollon+asiakasmaksut+1.1.2024+lukien.pdf/6a797b64-968b-cc86-dbc0-4dbc96eb3758>

Siun sote (2023b). Suunnitelma ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemiseksi. Haettu 22.4.2024 osoitteesta
<https://www.siunsote.fi/documents/393252/6561253/Suunnitelma+ikääntyneiden+toimintakyvyn+edistämiseksi+vuosille+2023-2026.pdf/070c08b0-6784-278d-1c87-c5591e365823>

Siun sote. (2024b). Palvelusetelisäntökirja. Ikääntyneiden palvelujen asumispalvelut. Haettu 23.4.2024 osoitteesta
https://www.siunsote.fi/documents/393252/6561169/Palvelusetelis%C3%A4%C3%A4nt%C3%B6kirja_Ik%C3%A4ihmisten+asumispalvelut.pdf/3a3fe548-3998-4184-ac53-815d4713e987

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301

Sosiaali- ja terveysministeriö. (n.d). Asiakirjajulkisuus ja tietopyynnot. Haettu 25.3.2024 osoitteesta
<https://stm.fi/asiakirjajulkisuus-ja-tietopyynnot>

Sosiaali- ja terveysministeriö [STM]. (2022). Iäkkäiden ihmisten kotiin annettavat palvelut ja asumispalvelut kehittyvät lakiuudistuksella. 25.8.2022. Haettu 23.4.2024 osoitteesta <https://stm.fi/-/iakkaiden-ihmisten-kotiin-annettavat-palvelut-ja-asumispalvelut-kehittyvat-lakiuudistuksella>

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2022). Kansallinen asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia ja toimeenpanosuunnitelma 2022–2026. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2022:2. Saatavissa:
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163858/STM_2022_2.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sosiaali- ja terveysministeriö [STM] (n.d). Työhyvinvointi. Haettu 15.4.2024 osoitteesta
<https://stm.fi/tyohyvinvointi>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos [THL]. (2024a). Hoitotahto. Päivitetty 3.4.2024. Haettu 22.4.2024 osoitteesta
<https://thl.fi/aiheet/ikaantyminen/elaman-loppuvaiheen-hoito/hoitotahto>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [THL]. (2024b). Kerro palvelustasi- kansallinen asiakastyytyväisyyden seuranta. Haettu 25.3.2024 osoitteesta <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kerro-palvelustasi-kansallinen-vanhuspalvelujen-asiakastyytyvaisyyden-seuranta>

Valvira (n.d.). Palvelujen tuottaminen yhteisöllisessä asumisessa. Haettu 22.34.2024 osoitteesta <https://valvira.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/palvelujen-tuottaminen-yhteisollisessa-asumisessa>